

განჩინება საქართველოს სახელით

საქმე №2/ბ-831-2019

12 ნოემბერი, 2019 წელი
ქუთაისი

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლო სამოქალაქო საქმეთა პალატა

მოსამართლე სიმონ ჩხაიძე

სხდომის მდივანი - ეკატერინე ქორიძე

აპელანტი - გ---- მ-----ე
წარმომადგენელი - თ-----ე
მოწინააღმდეგე - ს----- ფ-----ე
მხარე
წარმომადგენელი - კ-----ე

დავის საგანი - სამკვიდრო მოწმობის ნაწილობრივ ბათილად ცნობა

გასაჩივრებული - ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2019
გადაწყვეტილება წლის 26 ივნისის გადაწყვეტილება

1. აპელანტის მოთხოვნა - გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა

2. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების დასკვნებზე მითითება

გასაჩივრებული გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი

გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით ს----- ფ-----ის სარჩელი დაკმაყოფილდა. ნაწილობრივ ბათილად იქნა ცნობილი ნოტარიუს ა-----ის მიერ 2013 წლის 26 თებერვალს გ---- მ-----ეზე გაცემული N----- სამკვიდრო მოწმობა 1/3 ნაწილში და ს----- ფ-----ე ცნობილ იქნა მემკვიდრედ და

მესაკუთრედ სამკვიდრო ქონების 1/3 წილზე.

საქალაქო სასამართლომ დაადგინა:

დასკვნები ფაქტობრივ გარემოებებთან დაკავშირებით

2.1. გ-----ი მ-----ე 1955 წლის 18 მარტს დაქორწინდა თ-----ზე. თ----- სვანაძე გარდაიცვალა 1972 წლის 26 თებერვალს.

2.2. ს----- ფ-----ე 1992 წლის 28 ნოემბერს დაქორწინდა გ-----ი მ-----ეზე.

2.3. გ-----ი მ-----ე გარდაიცვალა 2008 წლის 11 ნოემბერს და გარდაცვალების შემდეგ მის სახელზე ირიცხებოდა უძრავი ქონება, მდებარე: ქუთაისი, ზ-----
- ქუჩა №-- (ყოფ. N-).

2.4. უძრავი ქონება, მდებარე: ქუთაისი, ზ----- ქუჩა №--, ს/კ 0-----, რეგისტრირებულია გ---- მ-----ის სახელზე.

2.5. საბინაო წიგნის მიხედვით ქ.ქუთაისში, ზ----- ქუჩაზე მდებარე უძრავი ქონება აღრიცხულია გ-----ი რ-----ის ძე მ-----ის სახელზე და მასში მითითებულია მოსარჩელე ს----- ფ-----ე და მოპასუხე გ---- მ-----ეც.

2.6. ს----- ფ-----ე რეგისტრირებულია ქუთაისში, ზ----- ქუჩა №---ში.

2.7. 2010 წლის 22 ოქტომბრის სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს ქუთაისის სოციალური მომსახურების ცენტრის N02/239 და N02/240 გადაწყვეტილებებით ს----- ფ-----ე დაინიშნა მოპასუხე გ---- მ-----ის შვილების - გ-----ი მ-----ის და თ-----ი მ-----ის მზრუნველად.

2.8. ს----- ფ-----ე 1968 წლის 28 თებერვლიდან 1997 წლის 25 მარტამდე მუშაობდა სხვადასხვა თანამდებობებზე.

2.9. მამკვიდრებელს დარჩა ორი პირველი რიგის მემკვიდრე: მეუღლე ს----- ფ-----ე და შვილი გ---- მ-----ე.

2.10. 2013 წლის 26 თებერვლის N----- სამკვიდრო მოწმობით დადგენილია, რომ გ---- მ-----ემ, როგორც 11.11.2008 წელს გარდაცვლილი გ-----ი მ-----ის კანონისმიერმა პირველი რიგის მემკვიდრემ - შვილმა, მიიღო გ-----ი მ-----ის, როგორც ქონებრივი უფლებების, ისე მოვალეობების ერთობლიობა, რომელიც მას გააჩნდა გარდაცვალების მომენტისათვის, მათ შორის მამკვიდრებლის სახელზე რიცხული უძრავი ქონება, მდებარე: ქუთაისი, ზ----- ქუჩა №--. სამკვიდრო მოწმობაში აღნიშნულია, რომ მემკვიდრის განცხადებით, სხვა მემკვიდრეები არ არიან.

2.11. ს----- ფ-----ე ფაქტობრივი ფლობით გ---- მ-----ეთან ერთად დაეუფლა 2008 წლის 11 ნოემბერს გარდაცვლილი მეუღლის - გ-----ი მ-----ის სამკვიდროს.

2.12. მოსარჩელის შუამდგომლობით მოწმის სახით დაკითხულმა მ----- კ-----ემ განმარტა, რომ 1990 წლიდან ცხოვრობს ს----- ფ-----ის მეზობლად და იცის ეს ოჯახი. ოჯახში საქმიანობდა მოსარჩელე, იგი ზრდიდა გ---- მ-----ის შვილებს, როგორც ბებია. მან არ იცოდა, რომ გ-----ი მ-----ის ნამდვილი დედა არ იყო ს----- ფ-----ე. 2 წელია რაც წასულია შვილთან საზღვარგარეთ. 3-4 წლის წინ ს----- ფ-----ემ უთხრა, რომ სახლი ჩადეს სასათბურე მეურნეობისთვის და პროცენტი ჰქონდა ბანკში შესატანი. მოპასუხის შუამდგომლობით მოწმის სახით დაკითხულმა რ-----მა და თ-----მ განმარტეს, რომ ს----- ფ-----ე 5 წლის ასაკიდან ზრდიდა გ---- მ-----ეს. გ-----ის მ-----ის გარდაცვალების შემდეგ მოსარჩელე არსად წასულა, იგი ცხოვრობდა ქუთაისი, ზ----- ქუჩა №---ში. 6 თვეა რაც არ იმყოფება საქართველოში, საბერძნეთშია შვილთან წასული. ს----- ფ-----ე ზრდიდა გ----ს შვილებს, რადგან იგი და მისი მეუღლე წასულები იყვნენ საზღვარგარეთ. გ-----ი მ-----ის გარდაცვალების მერე სახლში ცხოვრობდნენ მოსარჩელე და მოპასუხე, ს----- ფ-----ე არ მუშაობდა და ეწეოდა საოჯახო მეურნეობას.

დასკვნები სამართლებრივ გარემოებებთან დაკავშირებით

2.13. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1328-ე მუხლის პირველი ნაწილით, სამკვიდრო (სამკვიდრო ქონება) შეიცავს მამკვიდრებლის როგორც ქონებრივი უფლებების (სამკვიდრო აქტივი), ისე მოვალეობების (სამკვიდრო პასივი) ერთობლიობას, რომელიც მას ჰქონდა სიკვდილის მომენტიდან. ამავე კოდექსის 1319-ე მუხლით, სამკვიდრო იხსნება პირის გარდაცვალების ან სასამართლოს მიერ გარდაცვლილად მისი გამოცხადების შედეგად. ქუთაისი, ზ----- ქუჩა №---ში რეგისტრირებული უძრავი ქონება წარმოადგენდა გ-----ი მ-----ის საკუთრებას. იგი გარდაიცვალა 2008 წლის 11 ნოემბერს. მისი გარდაცვალებით გაიხსნა სამკვიდრო და მთელი მისი ქონება გახდა სამკვიდრო ქონება.

2.14. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1336-ე მუხლის თანახმად, კანონით მემკვიდრეობის დროს თანასწორი წილის უფლებით მემკვიდრეებად ითვლებიან პირველ რიგში - გარდაცვლილის შვილები, გარდაცვლილის შვილი, რომელიც მისი სიკვდილის შემდეგ დაიბადა, მეუღლე, მშობლები (მშვილებლები).

2.15. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1306-ე მუხლის თანახმად, გარდაცვლილი პირის (მამკვიდრებლის) ქონების გადასვლა სხვა პირზე (მემკვიდრეებზე) ხორციელდება კანონით ან ანდერძით, ანდა ორივე საფუძვლით. კანონით მემკვიდრეობა - გარდაცვლილის ქონების გადასვლა კანონში მითითებულ პირებზე - მოქმედებს, თუ მამკვიდრებელს არ

დაუტოვებია ანდერძი, ან თუ ანდერძი მოიცავს სამკვიდროს ნაწილს, ან თუ ანდერძი მთლიანად ან ნაწილობრივ ბათილად იქნება ცნობილი. იმავე კოდექსის 1307-ე მუხლის თანახმად, მემკვიდრეები შეიძლება იყვნენ: კანონით მემკვიდრეობის დროს - პირები, რომლებიც ცოცხლები იყვნენ მამკვიდრებლის სიკვდილის მომენტისათვის, და აგრეთვე მამკვიდრებლის შვილები, რომლებიც მისი გარდაცვალების შემდეგ ცოცხალი დაიბადებიან. იმავე კოდექსის 1336-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, კანონით მემკვიდრეობის დროს თანასწორი უფლებით მემკვიდრეებად ითვლებიან: პირველ რიგში - გარდაცვლილის შვილები, გარდაცვლილის შვილი, რომელიც მისი სიკვდილის შემდეგ დაიბადა, მეუღლე, მშობლები (მშვილებლები).

2.16. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1328-ე მუხლის თანახმად, სამკვიდრო (სამკვიდრო ქონება) შეიცავს მამკვიდრებლის როგორც ქონებრივი უფლებების (სამკვიდრო აქტივი), ისე მოვალეობების (სამკვიდრო პასივი) ერთობლიობას, რომელიც მას ჰქონდა სიკვდილის მომენტისათვის. სამკვიდროში შედის საერთო საკუთრების წილი, რომელიც მამკვიდრებელზე მოდიოდა, ხოლო, თუ ქონების გაყოფა ნატურით შეუძლებელია, მაშინ - ამ ქონების ღირებულება.

2.17. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1421-ე მუხლი ადგენს სამკვიდროს მიღების წესს. აღნიშნული მუხლის თანახმად, სამკვიდროს იღებს მემკვიდრე, იქნება იგი კანონით თუ ანდერძით მემკვიდრე. მემკვიდრის მიერ სამკვიდრო მიღებულად ითვლება, როდესაც იგი სამკვიდროს გახსნის ადგილის სანოტარო ორგანოში შეიტანს განცხადებას სამკვიდროს მიღების შესახებ ან ფაქტობრივად შეუდგება სამკვიდროს ფლობას ან მართვას, რაც უდავოდ მოწმობს, რომ მან სამკვიდრო მიიღო. თუ მემკვიდრე ფაქტობრივად შეუდგა სამკვიდროს ნაწილის ფლობას, ითვლება, რომ მან მთლიანად მიიღო სამკვიდრო, რაშიც უნდა გამოიხატებოდეს და სადაც უნდა იყოს იგი. იმავე კოდექსის 1424-ე მუხლი კი ადგენს სამკვიდროს მიღების ვადას, რომლის შესაბამისად, სამკვიდრო მიღებულ უნდა იქნეს ექვსი თვის განმავლობაში სამკვიდროს გახსნის დღიდან.

ზემოაღნიშნული ნორმების ანალიზი ცხადყოფს, რომ სამკვიდროს მისაღებად უნდა არსებობდეს მემკვიდრის მიერ სამკვიდროს მიღების ნება და სამკვიდროს მიღების მიზნით განხორციელებული მოქმედების ფაქტი, რომლებიც თავის მხრივ ადასტურებენ სამკვიდრო ქონების ფლობასა და მართვას.

2013 წლის 26 თებერვლის N----- სამკვიდრო მოწმობით, სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ გ-----ი მ-----ის გარდაცვალების შემდეგ მისი დანაშთი სამკვიდრო საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1421-ე მუხლით დადგენილი წესით მიიღო მისმა შვილმა - გ---- მ-----ემ.

2.18. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1421-ე მუხლის მეორე და მესამე

ნაწილით, მემკვიდრის მიერ სამკვიდრო მიღებულად ითვლება, როდესაც იგი სამკვიდროს გახსნის ადგილის სანოტარო ორგანოში შეიტანს განცხადებას სამკვიდროს მიღების შესახებ ან ფაქტობრივად შეუდგება სამკვიდროს ფლობას ან მართვას, რაც უდავოდ მოწმობს, რომ მან სამკვიდრო მიიღო. თუ მემკვიდრე ფაქტობრივად შეუდგა სამკვიდროს ნაწილის ფლობას, ითვლება, რომ მან მთლიანად მიიღო სამკვიდრო, რაშიც უნდა გამოიხატებოდეს და სადაც უნდა იყოს იგი.

დადგენილია და მხარეები არ დავობენ მასზედ, რომ გ-----ი მ-----ის გარდაცვალების შემდეგ 6 თვის ვადაში ს----- ფ-----ეს ნოტარიუსისათვის არ მიუმართავს და სამკვიდრო ქონების მიღება არ მოუთხოვია.

სასამართლომ განმარტა, რომ სამკვიდროს მისაღებად ნოტარიუსისათვის მიმართვა სამკვიდროს მიღების ერთ-ერთი პირობაა. სამკვიდროს მიღება გარდა სანოტარო ორგანოსათვის მიმართვისა, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1421-ე მუხლით დასაშვებია ქონების ფაქტობრივი მფლობელობის გზითაც. ანუ თუ მემკვიდრემ ფაქტობრივად მიიღო სამკვიდრებლის ქონება, მართავს, სარგებლობს და განკარგავს ამ ქონებას, ითვლება, რომ მას მიღებული აქვს სამკვიდრო ქონება.

2.19. როგორც აღინიშნა გ-----ი მ-----ე გარდაიცვალა 2008 წლის 11 ნოემბერს. მას დარჩა სამკვიდრო ქონება, მდებარე: ქუთაისი, ზ----- ქუჩა №--. მისი გარდაცვალებით გაიხსნა სამკვიდრო ქონება და ამ ქონების მიღება შეეძლოთ ყველა მემკვიდრეს თანაბრად. გ-----ი მ-----ის გარდაცვალების შემდეგ დარჩა სამი პირველი რიგის მემკვიდრე. თითოეულ მათგანს სამკვიდრო ქონებიდან გააჩნდა თანაბარი წილი. მტკიცებულებათა გამოკვლევით დადგინდა, რომ გ-----ი მ-----ის გარდაცვალების შემდეგ კანონით დადგენილ 6 თვის ვადაში არცერთ მემკვიდრეს სანოტარო ორგანოსათვის არ მიუმართავს და მემკვიდრეობის მიღება და სამკვიდრო მოწმობის გაცემა არ მოუთხოვია. გ-----მ-----ემ სამკვიდრო მოწმობის მისაღებად ნოტარიუსს მიმართა 2013 წლის 26 თებერვალს. ნოტარიუსმა დადგენილად მიიჩნია, რომ მას სამკვიდრო ქონება მიღებული ჰქონდა მფლობელობის გზით და მის სახელზე გასცა სამკვიდრო მოწმობა. მოსარჩელეს სადავოდ არ გაუხდია გ-----მ-----ის მიერ ქონების ფაქტობრივი მფლობელობა. საქმის მასალებითაც დადგინდა, რომ გ-----მ-----ე მამის გარდაცვალების შემდეგ ქუთაისი, ზ----- ქუჩა №-- -ში, სარგებლობს და ფლობს სამკვიდრო ქონებას და ფაქტობრივი მფლობელობის გზით დაეუფლა მას.

სასამართლომ განმარტა, რომ გ-----მ-----ის სასარგებლოდ გაცემული სამკვიდრო მოწმობის წინააღმდეგ პრეტენზია შეიძლება ჰქონდეს მხოლოდ იმ მემკვიდრეს, ვისაც მემკვიდრეობა მიღებული აქვს. ამ შემთხვევაში დაინტერესებული მემკვიდრის - ს----- ფ-----ის მოთხოვნის საფუძველი იქნება მის მიერ უკვე

მიღებული სამკვიდრო ქონების ნაწილში იმ პროპორციით რაც მას ერგება. ანუ მან უნდა დაასაბუთოს, რომ სამკვიდრო ქონება მფლობელობის გზით მიღებული აქვს არა მარტო გ---- მ-----ეს, არამედ თვითონ მასაც.

მოსარჩელეს ნოტარიუსზე მიმართვის გარეშეც შეეძლო სამკვიდროს მიღება, მას მემკვიდრეობა მიღებულად ჩათვლება თუ სამკვიდრო ქონებას ფაქტობრივი მფლობელობით დაეუფლა და შეუდგა მის მართვას. მოსარჩელემ საქმის განხილვის პროცესში წარმოადგინა მტკიცებულება, რომ მან მისი მეუღლის სამკვიდრო ქონება მემკვიდრეობით მიიღო. მოსარჩელე სამკვიდროს მიღების მიზნით აღნიშნავს, რომ ფაქტობრივი ფლობით დაეუფლა მას და მიუთითებს გარდაცვლილი გ-----ი მ-----ის სახლში ცხოვრებაზე.

სამოქალაქო კოდექსის 1336-ე, 1421-ე, 1424-ე მუხლების საფუძველზე მოსარჩელემ გამოავლინა ნება მეუღლის დანაშთი სამკვიდრო ქონების მიღებაზე და ფაქტობრივად დაეუფლა მას. აღნიშნულის საწინააღმდეგოდ, მოპასუხემ სასამართლოს ვერ წარმოუდგინა ვერც ერთი დამაჯერებელი და სარწმუნო მტკიცებულება საკუთარი პოზიციის დასადასტურებლად. მან ვერ წარმოადგინა ისეთი მტკიცებულება, რომელიც გააქარწყლებდა მოსარჩელის მიერ გარდაცვლილის დანაშთი ქონების ფაქტობრივი დაუფლების ფაქტს. ამდენად, მემკვიდრეობის დანაშთ ქონებაში ცხოვრება უფლებამოსილი პირის მიერ სამკვიდრო ქონების დაუფლებად მიიჩნევა. მოსარჩელის დარღვეული უფლების აღდგენის მიზნით, სამკვიდრო მოწმობაში უნდა შევიდეს ცვლილება და ამ ქონების 1/3¹ ნაწილზე აღდგენილი უნდა იქნეს მოსარჩელის მემკვიდრეობის უფლება.

საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ განმარტა, რომ სამოქალაქო კოდექსის 1433-ე მუხლით განსაზღვრული დანაშთის თანახმად, საკუთრების უფლება ჩნდება კანონის საფუძველზე. ამასთან ერთად გასათვალისწინებელია, რომ უძრავ ქონებაზე საკუთრების უფლება, როგორც რეგისტრაციასავალდებულო უფლება, მოითხოვს საჯარო რეესტრში რეგისტრაციას. შესაბამისად, მემკვიდრეს წარმოეშობა მიღებული უძრავი ნივთის საკუთრების უფლების რეგისტრაციის უფლება, მაგრამ ამ რეგისტრაციის განუხორციელებლობა არ ნიშნავს იმას, რომ მან არ მიიღო ეს ქონება. სამკვიდროს მიღების ფაქტის არსებობის შემთხვევაში, მას აქვს უფლება, დაიცვას მიღებული სამკვიდრო სხვა დანარჩენი მემკვიდრეებისაგან, მათ შორის, იმ მემკვიდრეებისაგან, რომლებმაც განახორციელეს საკუთრების უფლების რეგისტრაცია (სუსგ №ას-146-140-2012).

2.20. სასამართლომ მიიჩნია, რომ ნოტარიუსი ვალდებული იყო სამკვიდრო მოწმობის გაცემისას გამოეკვლია საქმის გარემოებები და მოეძია ხომ არ არსებობდნენ სხვა მემკვიდრეები. კერძოდ - „ნოტარიატის შესახებ“ საქართველოს კანონის პირველი მუხლით - ნოტარიატი არის საჯარო სამართლებრივი ინსტიტუტი, რომლის ამოცანაა სახელმწიფოს მიერ

დადგენილ ფარგლებში პირებს შორის სამართლებრივი ურთიერთობებისა და იურიდიული ფაქტების დადასტურება. იმავე კანონის მე-2 მუხლით - ნოტარიატის საქმიანობის სამართლებრივი საფუძვლებია საქართველოს კონსტიტუცია, ეს კანონი, საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებები და შეთანხმებები და საქართველოს სხვა საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტები. „ნოტარიატის შესახებ“ საქართველოს კანონის 38-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ბ“ პუნქტით ნოტარიუსი გასცემს საკუთრების მოწმობას, ხოლო „გ“ პუნქტი ნოტარიუსს ავალდებულებს გასცეს მემკვიდრეობის უფლების მოწმობა, თუმცა იმავე კანონის მე-3 მუხლით - ნოტარიუსი თავის პროფესიულ საქმიანობაში თავისუფალია და სანოტარო და სხვა, მასთან დაკავშირებულ მოქმედებათა მეშვეობით ახორციელებს სახელმწიფოებრივ უფლებამოსილებას ამ კანონისა და სხვა სამართლებრივი აქტების საფუძველზე. გარდა ამისა, „ნოტარიატის შესახებ“ საქართველოს კანონის 38-ე მუხლით - ნოტარიუსი ვალდებულია სანოტარო მოქმედების შესრულებისას სანოტარო მოქმედების შინაარსი და სამართლებრივი შედეგები განუმარტოს იმ პირებს, რომლებიც ითხოვენ სანოტარო მოქმედების შესრულებას. ამასთანავე, ნოტარიუსი ვალდებულია იზრუნოს იმაზე, რომ არ შეილახოს იმ პირთა ინტერესები, რომლებიც არ იცნობენ საქართველოს კანონმდებლობას და საჭიროებენ სამართლებრივ კონსულტაციას.

2.21. სასამართლომ მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1433-ე მუხლზე, რომლითაც მიღებული სამკვიდრო მემკვიდრის საკუთრებად ითვლება მემკვიდრეობის გახსნის დღიდან. სასამართლო განმარტავს, რომ სამკვიდროს მიღების ერთ-ერთ სახეს წარმოადგენს, თუ მემკვიდრე ფაქტობრივად შეუდგება სამკვიდრო ქონების ფლობას ან მართვას. ამდენად, სამკვიდროს მიღების ფაქტს, განსახილველი ნორმების (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1450-ე, 1433-ე მუხლი) თანახმად, გააჩნია უკუძალა. ე.ი. მემკვიდრე, რომელმაც მიიღო სამკვიდრო ქონება, ითვლება, მის მესაკუთრედ სამკვიდროს გახსნის დღიდან. მამკვიდრებლის გარდაცვალებიდან ექვს თვეში ფაქტობრივი ფლობით სამკვიდროს მიღება ნიშნავს, რომ მემკვიდრეს სამკვიდრო უკვე მიღებული აქვს, რაც მის საკუთრებად ითვლება მემკვიდრეობის გახსნის დღიდან. სამკვიდროს მიღება ყოველთვის წინ უსწრებს სამკვიდრო მოწმობის გაცემას. შესაბამისად, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1450-ე მუხლი ადგენს კონკრეტულად სამკვიდროს მიღების ან მიღებაზე უარის თქმასთან დაკავშირებულ ხანდაზმულობის ვადას და არა მემკვიდრეობითი უფლების მოწმობის გასაჩივრების ვადას. განსახილველ შემთხვევაში, უტყუარად დადასტურებულია, რომ მოსარჩელემ სამკვიდრო ქონება მიიღო ფაქტობრივი დაუფლების წესით კანონით დადგენილ ვადაში და შესაბამისად, აღნიშნულთან მიმართებით, მოპასუხის პოზიცია უსაფუძვლოა.

საკუთრების უფლება აბსოლუტური სანივთო უფლების კლასიკური სახეა,

რომელიც დროში არ იზღუდება. აბსოლუტური უფლების ძირითადი დამახასიათებელი თვისებაა ის, რომ იგი სხვა პირთა თანაქმედებისაგან დამოუკიდებლად არსებობს. ამ უფლების განხორციელება უფლებამოსილი პირის აბსოლუტური ძალაუფლების სფეროს განეკუთვნება, ხოლო მისი დაცვა უზრუნველყოფილია ნებისმიერი შესაძლო ხელყოფისაგან.

3. სააპელაციო საჩივრის საფუძვლები

გადაწყვეტილება გაასაჩივრა გ---- მ-----ემ:

ფაქტობრივი საფუძვლები

3.1. სასამართლომ არასწორად ჩათვალა, რომ მამკვიდრებელს დარჩა ორი პირველი რიგის მემკვიდრე: მეუღლე- ს----- ფ-----ე და შვილი- გ---- მ-----ე. გ-----ი მ-----ეს, გ---- მ-----ის გარდა კიდევ ჰყავდა ორი შვილი, რომლებიც მამის გარდაცვალების შემდეგ და მანამდე დადიოდნენ და რჩებოდნენ დღეის მდგომარეობით სადაო სახლში. მართალია, ს----- ფ-----ე მამკვიდრებლის გარდაცვალების შემდგომ და მანამდე ცხოვრობდა ქუთაისში, ზ----- ქ.#---ში, მაგრამ არც ერთმა შვილმა არ იცოდა, რომ იგი რეგისტრირებულ ქორწინებაში იყო გ-----ი მ-----ესთან - მათ მამასთან. ამიტომ გ---- მ-----ემ ნოტარიუსს წარუდგინა თავისი დედის გარდაცვალების მოწმობა და რადგან დედ-მამის შვილები შეთანხმებულნი იყვნენ და საწინააღმდეგოც არაფერი ჰქონდათ, ამიტომ სამკვიდრო მოწმობა ნოტარიუსმა გასცა გ---- მ-----ეზე.

3.2. სასამართლომ არასწორად არ მიიჩნია დადგენილად მოპასუხის ახსნა-განმარტები, მოწმეთა ჩვენებები სარჩელის ხანდაზმულობის საკითხთან დაკავშირებით. სასამართლო პროცესზე მოწმის სახით გამოკითხულმა მ----- კ-----ემ განმარტა, რომ მოსარჩელე-ს----- ფ-----ე დიახ, ცხოვრობდა ქუთაისში, ზ----- #---ში გ-----ი მ-----ის გარდაცვალების შემდეგ, მაგრამ მიიჩნევდა თუ არა აღნიშნულ ქონებას საკუთარ ქონებად, ვერ მოახსენა სასამართლოს. სასამართლო დადგენილად მიიჩნევს მოწმე - მ----- კ-----ის ჩვენებას. აღნიშნული მოწმე იყო მოსარჩელეს მიერ მოწვეული სასამართლო პროცესზე, რომელმაც დაადასტურა ის ფაქტობრივი გარემოება, რომ „მოსარჩელემ თავიდანვე იცოდა სამკვიდრო მოწმობის შესახებ“ დაახლოებით 3-4 წლის წინ.

სამართლებრივი საფუძვლები

3.3. სასამართლომ გამოიყენა კანონი, რომელიც არ უნდა გამოეყენებინა და არ გამოიყენა კანონი, რომელიც უნდა გამოეყენებინა. სასამართლომ იხელმძღვანელა სსსკ მე-8, 39-ე, 53-ე, 243-ე, 244-ე, 248-ე, 249-ე, 257-ე, 364-ე, 369-ე მუხლებით.

3.4. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 130-ე მუხლის შესაბამისად, ხანდაზმულობა იწყება მოთხოვნის წარმოშობის მომენტიდან. მოთხოვნის წარმოშობის მომენტად ჩაითვლება დრო, როცა პირმა შეიტყო ან უნდა შეეტყო უფლების დარღვევის შესახებ. სასარჩელო ხანდაზმულობა გულისხმობს დროს, რომლის განმავლობაშიც პირს შეუძლია მოითხოვოს თავისი დარღვეული უფლების აღდგენა. შესაბამისად, ხანდაზმულობის ფაქტები ვრცელდება მოთხოვნებზე, რომელთა განხორციელებაც დროში იზღუდება და გარკვეულ ჩარჩოში ექცევა. სამკვიდრო მოწმობის ბათილად ცნობის ხანდაზმულობის ვადასთან მიმართებით პალატა დამატებით განმარტავს, რომ დარღვეული უფლების აღდგენის მოთხოვნა უკავშირდება დარღვევის ფაქტის შეტყობას. შეუძლებელია, მემკვიდრეს მოითხოვოს სარჩელის შეტანა სამკვიდროს გახსნიდან გარკვეულ პერიოდში, როცა ამ პერიოდში მისთვის უცნობია მისი უფლების დარღვევის შესახებ. ასეთი სახის განმარტება ყოველგვარ აზრსაა მოკლებული და ეწინააღმდეგება ელემენტარულ სამართლის ლოგიკას. ნორმა განმარტავს, რომ კანონის არცოდნა, ან მისი არასათანადოდ გაგება არ ათავისუფლებს მხარეს კანონით გათვალისწინებული ვალდებულებებისა და მოვალეობების შესრულებისაგან.

4. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების დასაბუთება

პალატამ დაადგინა, რომ სააპელაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს:

ფაქტობრივი დასაბუთება

4.1. დადგენილი არის, რომ გ-----ი მ-----ე (მამკვიდრებელი) და ს----- ფ-----ე (მოსარჩელე) დაქორწინდნენ 1992 წლის 28 ნოემბერს.

4.2. მამკვიდრებელს ეკუთვნოდა უძრავი ქონება, მდებარე: ქუთაისი, ზ----- ქუჩა №-- (ყოფ. N-).

4.3. მამკვიდრებელი გარდაიცვალა 2008 წლის 11 ნოემბერს.

4.4. მის გარდაცვალებამდე და გარდაცვალების შემდეგაც მამკვიდრებლის კუთვნილ სახლში ცხოვრობდა მოსარჩელე.

4.5. გარდა ამისა, მამკვიდრებლის სამკვიდრო მიიღო მისმა შვილმა, გ---- მ-----ემ (აპელანტი).

4.6. ამის საფუძველზე, 2013 წლის 26 თებერვლს აპელანტის სახელზე გაიცა სამკვიდრო მოწმობა.

4.7. ამჟამად, მამკვიდრებლის კუთვნილი ს/კ 0----- საკადასტრო კოდით

რეგისტრირებული უძრავი ქონების მესაკუთრედ საჯარო რეესტრში მხოლოდ აპელანტია აღრიცხული.

სამართლებრივი დასაბუთება

4.8. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 390-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტის თანახმად, თუ სააპელაციო სასამართლო ეთანხმება პირველი ინსტანციის სასამართლოს შეფასებებს და დასკვნებს საქმის ფაქტობრივ ან/და სამართლებრივ საკითხებთან დაკავშირებით, მაშინ დასაბუთება იცვლება მათზე მითითებით.

4.8.1. პალატას მიაჩნია, რომ საქალაქო სასამართლომ სავსებით სწორად შეაფასა დადგენილი ფაქტები და საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1336-ე მუხლის, 1421-ე მუხლის მე-2 ნაწილისა და 1433-ე მუხლის საფუძველზე, მართებულად დააკმაყოფილა სარჩელი.

4.9. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1336-ე მუხლის თანახმად, კანონით მემკვიდრეობის დროს თანასწორი უფლებით მემკვიდრეებად ითვლებიან: პირველ რიგში – გარდაცვლილის შვილები... მეუღლე.

4.9.1. ქორწინების მოწმობით დასტურდება, რომ მოსარჩელე და მამკვიდრებელი დაქორწინდნენ 1992 წლის 28 ნოემბერს.

4.9.2. ამის შესაბამისად, მამკვიდრებლის გარდაცვალების, ე.ი. სამკვიდროს გახსნის დროისათვის მოსარჩელე მისი პირველი რიგის მემკვიდრე იყო და უფლება ჰქონდა სამკვიდრო პირველი რიგის სხვა მემკვიდრეებთან თანაბარწილად მიეღო.

4.10. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1421-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, მემკვიდრის მიერ სამკვიდრო მიღებულად ითვლება, როდესაც იგი... ფაქტობრივად შეუდგება სამკვიდროს ფლობას ან მართვას, რაც უდავოდ მოწმობს, რომ მან სამკვიდრო მიიღო.

4.10.1. უდავოა, რომ მოსარჩელე მამკვიდრებლის გარდაცვალებამდე და მისი გარდაცვალების შემდეგაც სამკვიდროში შემავალ საცხოვრებელ სახლში მუდმივად ცხოვრობდა.

4.10.2. პალატა აღნიშნავს, რომ სახლში ცხოვრება ყოველთვის გულისხმობს ამ ქონების დაუფლების, მისი მიღების ნებას.

4.10.3. ამ დაშვების საწინააღმდეგო, მაგ. იმის დამადასტურებელი მტკიცებულებები, რომ მოსარჩელე სახლში სტუმრად იმყოფებოდა, აპელანტს სასამართლოსათვის არ წარმოუდგენია.

4.10.4. ამრიგად, პალატამ დაადგინა, რომ მოსარჩელემ სამკვიდრო მიიღო.

4.11. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1433-ე მუხლის თანახმად, მიღებული სამკვიდრო მემკვიდრის საკუთრებად ითვლება მემკვიდრეობის გახსნის დღიდან.

4.11.1. ამ ნორმის საფუძველზე, მოსარჩელე სამკვიდროს მესაკუთრე გახდა მისი გახსნის მომენტიდან, ე.ი. 2008 წლის 11 ნოემბრიდან.

4.11.2. ამის შესაბამისად, სადავო სამკვიდრო მოწმობა გაიცა, მათ შორის, იმ ქონებაზე, რომლის მესაკუთრეც მოსარჩელე იყო.

4.11.3. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1499-ე მუხლის მიხედვით, სამკვიდრო მოწმობა გაიცემა მემკვიდრედ მოწვეულ პირებზე.

4.11.4. სადავო სამკვიდრო მოწმობით აპელანტმა გამოავლინა სამკვიდროს იმ ნაწილის მიღების ნება, რომელიც არ ეკუთვნოდა.

4.11.5. ეს კი ნიშნავს, რომ, ამ ნაწილში, სამკვიდრო მოწმობა კანონით დადგენილ წესს ეწინააღმდეგება.

4.12. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 54-ე მუხლის თანახმად, ბათილია გარიგება, რომელიც არღვევს კანონით დადგენილ წესს.

4.12.1. ამ ნორმის საფუძველზე, სასამართლომ სავსებით მართებულად დააკმაყოფილა სარჩელი სამკვიდრო მოწმობის, ნაწილობრივ, ბათილად ცნობის თაობაზე.

4.12.2. ამ გარემოებაზე ვერანაირ გავლენას ვერ მოახდენს ის, ცნობილი იყო თუ არა აპელანტისათვის მოსარჩელისა და მამკვიდრებლის ქორწინების ფაქტი.

4.12.3. პალატა აღნიშნავს, რომ სამკვიდროზე საკუთრების უფლების წარმოშობა დამოკიდებულია უკვე განხილული სამართლებრივი მნიშვნელობის მქონე ფაქტების არსებობაზე და არა სხვა მემკვიდრეთა მიერ ამ ფაქტების ცოდნაზე.

4.12.4. ზემოხსენებული სამართლებრივი მნიშვნელობის მქონე ფაქტებით კი დადასტურებულია, რომ მოსარჩელემ სამკვიდრო საკუთრებაში მიიღო.

4.13. პალატა არ ეთანხმება აპელანტს, რომ სასამართლოს გადაწყვეტილების გამოტანის დროს მამკვიდრებლის სხვა მემკვიდრეთა ინტერესებიც უნდა გაეთვალისწინებინა.

4.13.1. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-2 მუხლის 1 ნაწილის თანახმად, საქმის განხილვას სასამართლო შეუდგება იმ პირის განცხადებით, რომელიც მიმართავს მას თავისი უფლების ან კანონით გათვალისწინებული ინტერესების დასაცავად.

4.13.2. ამავე კოდექსის 248-ე მუხლის მიხედვით, კი სასამართლოს უფლება არა აქვს მიაკუთვნოს თავისი გადაწყვეტილებით მხარეს ის, რაც მას არ უთხოვია, ან იმაზე მეტი, ვიდრე ის მოითხოვდა.

4.13.3. მამკვიდრებლის სხვა, სავარაუდო მემკვიდრეებს სარჩელი არ აღუძრავთ და საკუთარი ინტერესების დაცვა არ მოუთხოვიათ.

4.13.4. ამის შესაბამისად, მხოლოდ აპელანტის მითითების საფუძველზე სასამართლო მათი უფლებების რეალიზაციის თაობაზე გადაწყვეტილებას ვერ გამოიტანდა.

4.14. პალატა არ ეთანხმება აპელანტის მითითებას სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობის თაობაზე.

4.14.1. როგორც აღინიშნა, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1433-ე მუხლის საფუძველზე, მოსარჩელეს სამკვიდროში შეძგალი ქონებაზე საკუთრების უფლება წარმოეშვა და ამ უფლების აღიარების მოთხოვნა ხანდაზმულობის ვადებით შეზღუდული არ არის.

4.14.2. უფრო ზუსტად, რადგან მოსარჩელე 2008 წლის 11 ნოემბრიდან მესაკუთრედ ჩაითვალა და საკუთრება არ განუკარგავს, იგი ქონების მესაკუთრედ ითვლება სამკვიდროს გახსნიდან გასული ვადის მიუხედავად.

4.15. პალატა აღნიშნავს, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1450-ე მუხლით გათვალისწინებული სამკვიდროს მიღებაზე შედავების ვადა დავის საგანთან კავშირში არ არის.

4.15.1. ამ ნორმით გათვალისწინებული ვადა აწესრიგებს იმ შემთხვევას, როცა მემკვიდრე სამკვიდროს ნამდვილად მიიღებს, მაგრამ შემდეგ აღმოჩნდება, რომ, ამა თუ იმ, მიზეზით, მაგ. უღირსი მემკვიდრეობის საფუძვლით, მას სამკვიდროს მიღების უფლება არ ჰქონდა; ე.ი. ნორმა ეხება არა თავად სამკვიდროს მიღების ფაქტს, არამედ უკვე მიღებული სამკვიდროს მიღების მართლობიერებას.

4.15.2. განსახილველ შემთხვევაში, აპელანტს მამკვიდრებლის სამკვიდრო სრულად იმთავითვე არ მიუღია. მხოლოდ ის, რომ მის სახელზე სამკვიდრო მოწმობა გაიცა, სამკვიდროს მიღებას არ ნიშნავს, რადგან სამკვიდროს მიღების ამგვარ წესს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1421-ე მუხლის მე-2 ნაწილი

არ ითვალისწინებს.

4.15.3. მოსარჩელეს აპელანტის მიერ სამკვიდროს მიღების ნამდვილობა სავადოდ არ გაუხდია.

4.15.4. ამის შესაბამისად, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1450-ე მუხლით გათვალისწინებული შედავების ვადის გამოყენების საფუძვლებიც არ არსებობდა.

4.16. ამის გამო, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების შეცვლის საფუძვლები არ არსებობს და იგი უცვლელი უნდა დარჩეს.

5. შემაჯამებელი სასამართლო დასკვნა

სააპელაციო პალატამ დაადგინა, რომ სააპელაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს, ხოლო გასაჩივრებული გადაწყვეტილება უნდა დარჩეს უცვლელი.

6. საპროცესო ხარჯები

სახელმწიფო ბაჟი გადახდილია.

სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატამ

დაადგინა

1. გ---- მ-----ის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. დარჩეს უცვლელი ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2019 წლის 26 ივნისის გადაწყვეტილება;
3. სახელმწიფო ბაჟი გადახდილია;
4. განჩინება შეიძლება გასაჩივრდეს საკასაციო წესით საქართველოს უზენაეს სასამართლოში, განჩინების მე-5 პუნქტით გათვალისწინებული წესების დაცვით, დასაბუთებული განჩინების ჩაბარებიდან 21 დღის ვადაში ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს მეშვეობით;
5. განჩინების გასაჩივრების მსურველი მხარე, თუ ის ესწრება განჩინების გამოცხადებას ან მისთვის ცნობილია განჩინების გამოცხადების თარიღი, ვალდებულია განჩინების გამოცხადებიდან არა უადრეს 20 და არა უგვიანეს 30 დღისა, გამოცხადდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოში და ჩაიბაროს განჩინების ასლი. წინააღმდეგ შემთხვევაში, გასაჩივრების ვადის ათვლა დაიწყება განჩინების გამოცხადებიდან 30-ე დღეს. ამ ვადის გაგრძელება და აღდგენა დაუშვებელია.

მოსამართლე

სიმონ ჩხაიძე